

Krönikan

Opeths frontman rotar i skivbackarna på Utrecht Record Fair.

av Mikael Åkerfeldt

Jag töjer på ramarna för min sida här i blaskan. Denna krönika handlar inte om ett speciellt album, utan om vinylskivor och vinylsamlare. Läs om världens största skivmessa och de »crazy times« jag upplevde där.

På väg mot Utrecht. Enligt utsago lokaliserat någonstans smack i mitten av Nederländerna. Jag har varit där förut. Flera gånger faktiskt. Men har ingen aning om vilken stad det är av alla de till synes legokonstruerade holländska städer som jag har satt min fot i. Det ser säkert likadant ut som de andra städerna i landet. Mysigt. Kullerstengator.

De låga legohusen. Kanaler. Husbåtar. Cyklar. Massvis med cyklar. Tulpaner i var hand. Träskor på var fot. En bit goudaost hänger ut i mungipan på befolkningen och deras tolkning av det engelska språket är visserligen korrekt, men ringer fullt i mina öron. Sedan är de ju stenade mest hela tiden också. Knepig folk, de där holländarna.

Det är kylig april i norra Europa när Stefan Dimle för tredje gången på raken spelar bilens ena av de två cd:s (urk!) han har att erbjuda. I kärrens sämre än modesta stereosystem ljuder Lasse Färnlöfs ljuvliga kompositioner, specialskrivna till filmen »The chameleon« från 1968. Vi nynnar med båda två. Dimle spelar luftbas och tittar på mig, inte på vägen. Luftbasen är enormt liten i hans tolkning. Som en ukulele. Jag tittar ner på mina händer som lufttrummar. Mitt fiktiva trumset är än mindre. Virveltrumman liten som en assiett och hi-haten verkar i princip vara inbyggd i själva virveln. Så nära rör sig mina händer varandra när jag vevar på. Fullt. Men jag är med på Rune Carlssons synkoper, det är det viktigaste. Synd att SRM:s läsare inte är intresserade av att läsa en kolumn om en jazzplatta som »The chameleon«. Knepig folk, de där hårdrockarna.

Vi pratar om skivor som vanligt, jag och Stefan. Vinylen. I originalpressning. »Vad kan man hitta där?« undrar jag. »Hur mycket kommer jag att sälja för?« tänker Stefan, men svarar mig ändå. »Allt du någonsin letat efter kommer att finnas där. Precis allt!« Vi är på väg till världens största skivmessa, Utrecht Record Fair. Vi dundrar igenom Europa i Stefans mattsvarta skåpbil som är totalt fullpackad med heta vax. Jag medger att mitt annars rätt loja lynne har gett vika för någon form av peppflöde.

Efter en rätt trist färjekorsning mellan Sveriges anus (Göteborg) och Kiel närmar vi oss destinationen med stormsteg. Dimle har insisterat på att vi ska bo på det lilla lighthousehotellet mitt i stan, eftersom det är »där allting händer«. För gemene man/kvinna betyder detta inte att det där pågår någon form av bankett med societeten med skumpa och puss på kinden. I hotellets lobby har de tyngsta handlarna dukat upp med... just det... vinylen. Det är några rika ryssar. Några salongsberusade cockney-britter. Några danskar.

Några vrålriska norrmän. En finne jag känner ytligt, Pekka, som är tyst och målmedveten som vanligt. Alla är gubbar, men hotellpersonalen skulle kunna gå runt nakna utan att någon höjt ett ögonbryn. Allas blickar är fixerade på skivorna. En del album, som till exempel Leaf Hounds »Growers of mushroom«,

är så pass ovanliga att jag aldrig ens sett ett fysiskt exemplar med mina egna ögon. Där i lobbyn finns det fem exemplar hos de knappt tio handlarna. Jag kan inte tro att det är sant. Ingen är dock lika upphetsad som jag. Det är vardag i den högre skolan av skivsamlande.

De hänger över skivbackarna med sina droppande groggar och de bladdersåriga fingrarna krattar igenom back efter back. De är där i egenskap av affärsmän. Jag blott förnöjer mig och lallar runt som en idiot. Konversationen sinsemellan klientelet handlar uteslutande om ett albums skick och pris. Aldrig under hela helgen hör jag någon prata om huruvida en skiva är bra eller inte. Det är rent beklämmande, men jag njuter trots allt. Det här gänget är gebitets största rockstjärnor. Jag är bara en vanlig tölp i sammanhanget. Alla känner alla och rövarhistorierna står som spön i backen. Jag blir dock accepterad direkt och trots att jag dykt upp inkognito får jag till och med skriva en del autografer.

Jag ser tegelstenar av pengar bytas mot en lp, en singel eller en acetatskiva. Ingen reagerar när någon slänger upp 5 000 euro i nya krispiga sedlar och byter bunten mot en repig sjutummare med något obskyrt band från västra Afrika. Det är vad som gäller nu. Afrikansk rock av obskyrt, grottigt snitt.

Ingen frågar om hur någons familj eller barn mår trots att många är gamla vänner. De värderar troligtvis varandra på samma sätt som de graderar skicket på ett album. »Dirk Dirkschneider (hehe!)...?? Nein, he bist only VG+, nicht best freunde... 500 euro price für die Beatles »Revolver« mono EX-exemplar?? Scheisse!!«

Några holländarbulvaner betar sig som om de vore Vince Neil 1986. Halvliggert i fätöljer med spritiga drinkar. Kokainstinna men »trevliga« på ett översittarsätt. Jag dömer, men jag dömer nästan alltid rätt. Den ena är VG, den andra VG-. Inte värd någon känslomässig valuta över huvud taget.

Själva skivmässan tar fart. Det är enormt. Jag har aldrig sett så mycket skivor i hela mitt liv. Jag uppskattar mässan till ungefär tre stycken flygplanshangarer fullproppade med vinyl. Den eviga svenska reabackskivan »Pelles gröna« syns inte till någonstans. I stället ser jag kanske 30 exemplar av Beatles mytomspunna samlingskiva från 1966, »Yesterday

Många års letande är över! Drömskivan av Leaf Hound är äntligen inköpt. Dubbelt så dyr som Bathory »Gula geten«.

»Jag ser tegelstenar av pengar bytas mot en lp, en singel eller en acetatskiva«

På bilden syns kanske en fjärdedel av flygplanshangaren som är proppfull med allt från skräp till ultrarariteter.

and today« eller »Butcher cover« som den också kallas. Det är fullkomligt befängt. En säljare har »frontat« King Crimson's debutalbum på en hel vägg som är fem gånger tio meter vid. Precis som omslagsbilden står jag bara där och gapar.

Mässan är indelad i gator. Jazzgatan. Prog/psych & beyond-gatan. Hårdrocksgatan och så vidare. Det är så mycket information för ögonen att man blir sömnig på en gång. Och ett evigt soniskt sorl. Lite som Las Vegas fast helt utan lyxigt klirr. Eller yta för den delen. Folk har ju uppenbarligen mycket pengar här, men alla ser i princip ut som fan själv. Man kan tro att halva besökskaran tagit sig upp från Fraggel Rock. Som troll driver den ena hopplösa typen runt efter den andra. På ett sätt är det trivsamt och avväpnande, eftersom det inte finns någon måttstock för social kompetens. Den egenskapen är helt obefintlig. Jag smälter så klart in perfekt, med den skillnaden att jag mer än gärna pratar om vad som helst, med vem som helst. Jag har heller inga vassa armbågar och det behövs om man ska lyckas, oavsett gebit. Här manifesteras detta genom att folk helt sonika tacklar varandra ur vägen för att kunna bläddra bland skatterna.

Jag observerar detta skådespel med stort nöje. Min egen takt är lugn och loj. Det är för mycket för mig helt enkelt. Jag strosar runt i stilla takt och tittar på väggarna bakom säljarna, där rariteterna hänger. Småpratrar med gubbarna under tiden. Med viss jämn frekvens träffar jag handlare som faktiskt verkar vara som vanliga människor. En brittisk gammal stöt börjar till och med att prata om... håll i er nu... gitarrer! På en skivmessa! Rött kort! Utvisning med omedelbar verkan!

Mina favoriter utöver Dimle själv är italienarna bredvid Stefans bås och danskarna mittemot. Italienarna säljer nypressar av italiensk prog och filmmusik. Så klart. De bjuder även på förstklassigt vin med tilltugg i form av ljuvliga ostar och lagrat kallskuret. Danskarna ser så otroligt danska ut. Som karikatyrer. Ljusa, något rödlätta, och någon har dessutom krulligt hår. Klarröda plyten. Charmiga som tusan. Den ene lurar på mig två plattor. Burning Red Ivanhoes »Right on«, som visar sig vara ett helt fantastiskt album, från 1974 och de gamla danska bluesrockarna Beefeaters andra platta »Meet you there«, som kom 1969.

Tillsammans med tröttheten som är en konstant igenom hela helgen går vinet rakt upp i skallen. Munlädret blir än varmare och jag börjar helt plöts-

ligt att pruta på en skiva jag vill ha. Det går vägen också. Långt utanför min bekvämlighetszon visar sig livet vara rätt gemytligt då och då.

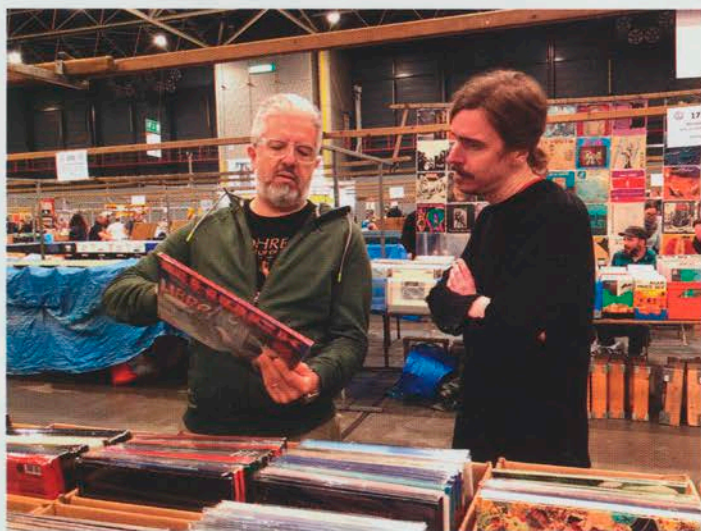
Kvällarna tillbringas främst på Ibishotellet i lobbyn. Mellan tuggorna från den sena middagen pratas det om skivor och dagens affärer. Japanerna är tysta och proffsiga, men den ena hajar till när jag påstår att »Shabu-shabu« – denna vidunderligt underbara idé om att koka fräscha råvaror i kryddig buljong, för att sedan förtära rakt ur grytan – härstammar från Sydkorea. Han blir nästan arg, fast på ett otroligt respektfullt japanskt sätt. Jag ursäktar mig så klart. Ingen annan fyller i diskussionen. Mat? Vem fan bryr sig om mat när vi pratar om hur jäkla illa det är med övergraderade skivor?

Nästa dag är den första lik. Mer folk. Mer troll. Mer gubbar. Kvinnorna lyser med sin frånvaro, även om de existerar. I sammanhanget verkar kvinnor inte över huvud taget bry sig om huruvida en platta är en originalpressning eller inte. De kollas ofta inte ens skicket. De är bara ute efter kvaliteten på själva musiken. Det är enormt befriande med den inställningen och vi skivsamlarmän har en hel del att lära här. De frågar efter en platta med Neil Young och när den presenteras blir de uppriktigt glada. Här ska det spelas musik. De tackar och går vidare. Gubbarna grymtar till och ser missnöjda ut även om de prutat ner en skiva med 100 euro. De ska ändå inte lyssna och är väl medvetna om att konsumerandet kommer med en enorm antiklimax som

Översiktskarta över den stora mässhallen. Det finns fler hallar...

»Jämfört med de dryga 400 album jag har med mig hem efter en treveckorsturné ser bunten från Utrecht väldigt mager ut«

Matthias Scheller från skivbolaget AMS visar upp soundtracket till italienska »Shock« där medlemmar från Goblin medverkar.

beror på att de egentligen inte är musikintresserade. De ska bara ha den där plattan. Den ska vara i original och den ska vara i nyskick. Spelas den är den plötsligt snäppet sämre än »nyskick« i deras värld.

Plötsligt är det dags för den traditionella skivauktionen. På regelrätt manér slussas de intresserade in i en sal med scen, stolar och en auktionsförrättare med mikrofon och klubba. »Here, a beautiful copy of the 'White album' by The Beatles. This is in mono, ladies and gentlemen... I mean... gentlemen... and is an original copy from 1968 that is numbered at # 00012. Very rare with such a low number! Do I hear 50 Euros starting bid?« Jag sitter med en numrerad skylt i näven och armen riktigt tourettesrycker under varje auktion. Det är rätt läskigt faktiskt, men jag kommer därifrån tomhänt. Den dyraste skivan klubbas för 4 200 euro och är ett album med det risiga bandet Complex från Storbritannien och tidigt 70-tal. Självt är jag inte intresserad, men den går till Shabu-shabu-japanen. Han rör så klart inte en min.

Mina egna inköp under mässan förefaller som rätt modesta rent mängdmässigt. Om man jämför med de dryga 400 album jag har med mig hem efter en treveckorsturné ser bunten från Utrecht väldigt mager ut. I verkligheten ligger där tre av mina kanske fem toppar. Album jag letat efter under halva mitt liv. Och med hjälp av min oemotståndliga charm och relevant bytshandel kunde affärerna till slut realiseras. Jag lämnar mässan mer än nöjd. Mer än mått. Proppmätt. Jag vill bara hem. Dimle med, lyckligtvis. Vi packar ihop och styr kosan hemåt. Belättna båda två.

Autobahn. Mitt i natten. Jag kör, och det är den första gången i mitt liv som jag kör bil utomlands. Till råga på allt är vi på just Autobahn. Det är mörkt och dimman ligger tät. Sikten är i princip värdelös, men jag kör som en ansvarstagande förälder och anpassar mig efter den giv som naturen ger. Att köra om på Autobahn är något läskigare än här hemma i Svedala. Man får kolla sidospiegeln ett par gånger innan själva omkörningen inleds. Det kan nämligen dyka upp en sportbil bakom på ett par sekunder då hastigheten är fri.

Plötsligt blir jag omkörd av en bil som sedan svänger in framför oss och bromsar in. Dimle hinner grymta fram något som liknar ett »naaaäääeej« innan en taks skylt på bilen framför tänds och meddelar bilen bakom. Vår bil. Det står »Zoll – bitte folgen«. Det betyder »Tull, var god följ efter«. Klockan är kanske 03:00 och vi har precis blivit haffade av tullpolisen. Jag blir stressad helt utan anledning. Vi har inget knark på oss. Visserligen en bil full med vinyl, men vad gör det? Jag svänger in i ett litet tält som vi fått designat oss. Där står fem-sex stycken biffiga tyska poliser med bistra uppsyner och försedda med k-pist. »Vad är problemet, konstapeln?« De vill titta igenom bilen och ställa obekväma frågor. Vi svarar med lätt darr på rösten.

Till slut tvingas vi komma ut ur bilen och ta fram våra väskor som ska gås igenom. Jag känner att jag darrar på benen som potentiellt skulle kunna få mig att vingla till. Men jag är spiknykter. Så klart. Trött som tusan och snurrig efter den omvälvande upplevelsen från skivmässan. Men jag för mig graciöst och småpratar med snuten, som visar sig kunna prata svenska, helt flytande. Extra stress, eller inte? Just då vet jag inte vad jag ska tycka om det. Men han är trevlig. Frågar om vad vi håller på med, vilka vi är, vart vi kommer ifrån. Jag nämner Opeth och han kollar upp mig direkt. En klapp på axeln senare och vi är i princip bästisar.

Under tiden har de andra snutarna öppnat bakluckan på bilen och de står där med Stefan Dimle och tittar på tusentals vinylskivor. Och nu sätter Dimle igång det mest vansinniga skådespel jag någonsin bevittnat. Jag känner Stefan mycket väl och en mer socialt kompetent människa får man leta efter. Blixsnabbt har han läst av polisernas ålder, stil och uppsyn och så klart härkomst. Tyskland. Anpassar sig, bidar sin tid. När frågan kommer är han redo. Polisen: »Was ist das?«. Stefan: »Ahhh, altes schallplatten! Lp-skivor, I mean records. Old useless junk really! You know Nena? 99 luftballons?«. Stefan börjar sjunga refrängen framför fem poliser. Han tar till och med något litet danssteg för att ge eftertryck. Poliserna nickar jakande men ser chockade ut. Stefan: »Alphaville? Foreever young, I want to be forever young.« Poliserna börjar öppna upp och nickar nu mot varandra och ler. Någon synkroniserar med Stefans tafatta danssteg. Stefan igen. »Scorpions?« Han börjar vissla »Wind of change«. Poliserna nickar instämmande och är nu helt uppslupna.

Det är en fantastisk konstig scen. Jag är helt full i skratt, men chocken över denna improviserade pjäs gör att jag sväljer de värsta impulserna att brista ut i gapskratt. Poliserna är nöjda. De klappar även Stefan på axeln och ett par »alles gut« senare är vi åter på Autobahn. 30 sekunder senare kan man inte ens förnimma att det är Lasse Färnlöfs »The chameleon« på bilstereon. Vårt kollektiva skratt överröstar allting.

Jag frågar Dimle om det finns några Nena- eller Alphaville-plattor insprängda någonstans i kollektionen. Det gör det naturligtvis inte. Inte ens Scorpions-plattan har han med sig. Jag sitter tyst och begrundar huruvida jag just blivit kränkt eller upplyst. Beslutar snart att det är mer av det senare. I tystnad kör vi vidare på vår resa. Ett eller två försök till att vissla »Wind of change« avhandlas då och då innan Stefan somnar och jag låter oss susa vidare in i den långa mörka natten. ■

Stefan Dimle, Matthias Scheller och Micke. Lp:n »Ishockeyskola med Thommy & Christer Abrahamsson« från 1974 producerades av Börje »Boss« Forsberg, som tillsammans med sonen Thomas »Quorthon« Forsberg tio år senare producerade Bathorys »Gula geten«.